

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

روندهای تاثیرگذار بر کسب و کار در ۲۰۲۵

فناوری، تجارت، پایداری، سیاست

دی ۱۴۰۳

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

روندهای تاثیرگذار بر کسب و کار در ۲۰۲۵
فناوری، تجارت، پایداری، سیاست

مدیریت دیپلماسی اقتصادی و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: دی ۱۴۰۳

واژه‌های کلیدی: کلان‌روندها، ۲۰۲۵، کسب و کار، تجارت، هوش مصنوعی، پایداری، ژئوپلیتیک

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

فهرست مطالب

۵	خلاصه گزارش
۷	مقدمه
۸	الف) هوش مصنوعی
۱۲	ب) تجارت و تعرفه
۱۵	ج) روابط بین الملل و ژئوپولیتیک
۱۷	د) پایداری و کسب و کار
۱۹	ه) جمع بندی و پیشنهاد سیاستی
۲۱	منابع

خلاصه گزارش

- سال ۲۰۲۵ به‌عنوان دوره تحول و عدم قطعیت قابل‌توجه در بخش‌های مختلف از جمله فناوری، تجارت، پایداری و ژئوپلیتیک معرفی شده است. کسب‌وکارها برای توسعه و موفقیت باید با این تحولات و تغییرات سریع سازگار شوند و از نوآوری‌هایی مانند هوش مصنوعی (AI) برای حفظ مزیت رقابتی و عبور از چالش‌ها استفاده کنند.
- هوش مصنوعی یک نیروی متحول‌کننده در ۲۰۲۵ است که انتظار می‌رود عملیات تجاری، تعاملات با مشتری و فرایندهای تصمیم‌گیری را تغییر دهد. فضای کسب‌وکار با اتکاء بر ظهور هوش مصنوعی عامل قادر به عملیات مستقل بوده و کارایی و اتوماسیون را افزایش می‌دهد، اما همچنین نگرانی‌هایی را در مورد استفاده و نظارت اخلاقی بر آن ایجاد می‌کند. فناوری بلاک‌چین برای رسیدگی به مسائل اعتماد و شفافیت مرتبط با هوش مصنوعی، تضمین امنیت و یکپارچگی داده‌ها بسیار مهم است.
- انتظار می‌رود روابط تجاری و سیاست‌ها در ۲۰۲۵ دستخوش تغییرات قابل‌توجهی شود، از جمله اختلافات تجاری احتمالی و مذاکره مجدد در مورد توافق‌نامه‌های تجاری موجود. کسب‌وکارها باید زنجیره‌های تأمین خود را تنوع دهند و راهبردهای انعطاف‌پذیری را برای کاهش تأثیر تعرفه‌ها و موانع تجاری اتخاذ کنند.
- پتانسیل افزایش تنش‌های تجاری و اقدامات حمایتی یک نگرانی قابل‌توجه است. شرکت‌ها باید استفاده از تجزیه‌وتحلیل داده‌های خرد و راهبردهای تجاری منعطف و سازگار را برای مدیریت مؤثر تغییرات و اختلالات در اولویت قرار دهند.
- پایداری در سال ۲۰۲۵ فقط یک گزینه تفننی نیست، بلکه یک الزام تجاری است. از شرکت‌ها انتظار می‌رود که تعهدات واضحی در قبال مسئولیت‌های زیست‌محیطی و اجتماعی نشان دهند در غیر این صورت از رقابت در بازار جهانی کنار خواهند رفت.
- تأکید فزاینده‌ای بر نیاز به اقدامات عملی و قابل‌اندازه‌گیری، در مقابل تعهدات ساده یا «سبز شویی» وجود دارد. شرکت‌ها باید با نظارت بر زنجیره‌های تأمین، استفاده از هوش مصنوعی برای حفظ انرژی و گزارش شفاف‌تر در مورد اثرات زیست‌محیطی و اجتماعی، به طور فعال به موضوع پایداری بپردازند.
- پیش‌بینی می‌شود در ۲۰۲۵ تنش‌های ژئوپلیتیک تشدید شود و بر روابط بین‌المللی و عملیات

- تجاری تأثیر بگذارد. کسب‌وکارها باید برای افزایش بی‌ثباتی آماده باشند و راهبردهایی را برای مدیریت ریسک‌های مرتبط با تعارضات، بی‌ثباتی سیاسی و تحریم‌ها اتخاذ کنند.
- شرکت‌ها تشویق می‌شوند تا برنامه‌های جامع مدیریت ریسک، از جمله عوامل سیاسی و اقتصادی، و مشارکت در فعالیتهای مشترک برای تقویت انعطاف‌پذیری خود ایجاد کنند.

مقدمه

موقعیت منحصربه‌فرد اقتصادی و سیاسی ایران، همراه با ادغام آن در شبکه‌های تجارت جهانی، آگاهی کسب‌وکارهای محلی را از تحولات بین‌المللی ضروری می‌سازد. از آنجایی که بازارهای جهانی به سرعت در حال پاسخ‌دهی به نوآوری‌هایی مانند هوش مصنوعی و ادغام فناوری بلاک‌چین هستند، شرکت‌های ایرانی این فرصت را در اختیار دارند تا از این پیشرفت‌ها برای افزایش کارایی و نوآوری در حوزه مورد تمرکز خود استفاده کنند. با این حال، درک تغییرات ژئوپلیتیکی، مانند سیاست‌های تجاری جدید ایالات متحده و پیامدهای آن بر تعرفه‌ها، برای عبور از چالش‌ها و کشف فرصت‌ها در بازارهای جهانی نیز، به همان اندازه مهم است.

در حالی که اقتصاد جهانی و چشم‌انداز ژئوپلیتیکی به تکامل و تحول خود ادامه می‌دهند، درک روندهای نوظهور برای سال ۲۰۲۵ برای کسب‌وکارها، به‌ویژه آنهایی که در بازارهای پیچیده و پویا مانند ایران فعالیت می‌کنند، امری ضروری است. با پیشرفت‌های سریع در فناوری، تغییر سیاست‌های تجاری و تأکید روزافزون بر پایداری، کسب‌وکارهای ایرانی برای کسب موفقیت باید در شناسایی و انطباق با این تغییرات فعال باشند. هدف این گزارش که عمدتاً مستخرج از بینش‌های مدرسه بازرگانی هاروارد و مدرسه بازرگانی لندن و همچنین منابع تکمیلی از سایر مؤسسات پیشرو و فعال در زمینه تحلیل روندها هست، ارائه تحلیلی جامع از مهم‌ترین روندهایی است که سال ۲۰۲۵ را شکل می‌دهند.

علاوه بر این، پایداری در حیطه محیط‌زیست در تمامی نهادها در سراسر جهان به‌عنوان یک موضوع اساسی و مهم مطرح شده است و کسب‌وکارهای ایرانی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. در حالی که ایران با چالش‌های زیست‌محیطی متنوعی مواجه است، درک پویایی‌های اخیر در این زمینه بسیار حائز اهمیت است. تغییرات جهانی به سمت استفاده از شیوه‌های سازگار با محیط‌زیست و راه‌حل‌های آب‌وهوایی نه تنها یک الزام اخلاقی بلکه یک ضرورت اقتصادی، اجتماعی و تجاری است. کسب‌وکارهای ایرانی با استفاده از شیوه‌های پایدار، نه تنها می‌توانند به مسائل زیست‌محیطی محلی بپردازند، بلکه می‌توانند رقابت‌پذیری را افزایش داده و با استانداردها و انتظارات بین‌المللی همسو شوند.

این گزارش همچنین به بررسی تأثیر تغییر سیاست‌ها در دولت جدید ایالات متحده، به‌ویژه در زمینه‌هایی مانند سیاست‌های تجاری و محیط‌زیستی و تأثیرات احتمالی آن‌ها بر تجارت و عملیات تجاری می‌پردازد. علاوه بر این، نقش تحول‌آفرین هوش مصنوعی و پیامدهای آن برای نوآوری و کسب‌وکار را بررسی می‌کند و بینش‌هایی را در مورد اینکه چگونه شرکت‌های ایرانی می‌توانند این فناوری‌ها را به طور مؤثر در حوزه مورد تمرکز خود ادغام کنند، ارائه می‌کند.

با بررسی این حوزه‌های کلیدی، این گزارش به دنبال تجهیز کسب‌وکارهای ایرانی به دانش و راهبردهای موردنیاز برای رونق در جهانی به‌هم‌پیوسته و به‌سرعت در حال تغییر است. بخش‌هایی که در ادامه می‌آیند، تجزیه و تحلیل از هر روند و پیامدهای بالقوه آن و بینش‌های عملی و توصیه‌های راهبردی را ارائه می‌دهند

الف) هوش مصنوعی

در سال ۲۰۲۵، انتظار می‌رود که ادغام هوش مصنوعی به شکل قابل توجهی فرایندهای تجاری و همکاری را از طرق مختلف، با تمرکز بر ظهور عوامل هوش مصنوعی مستقل به‌عنوان همکاران و استفاده از هوش مصنوعی برای بهینه‌سازی عملیات مختلف، تغییر دهد.

هوش مصنوعی در حال گذار از یک ابزار به یک همکار فعال است و عوامل هوش مصنوعی به طور فزاینده‌ای قادر به تعامل با سامانه‌های خارجی، ایجاد بینش و انجام وظایف با حداقل نظارت انسانی هستند. این عوامل هوشمند که با پیشرفت‌های هوش مصنوعی مولد هدایت می‌شوند، نحوه انجام وظایف در صنایع را تغییر می‌دهند. آنها نه تنها به پیشبرد روندهای کار یاری می‌رسانند، بلکه به طور مستقل عملیات را تجزیه و تحلیل، پیشنهاد و اجرا نیز می‌کنند. به‌عنوان مثال، Sonos یک ربات چت را به کار گرفته است که به طور مؤثر سؤالات مشتری را به طور مستقل تحلیل و پاسخگویی می‌کند، درحالی‌که پلتفرم COIN JPMorgan Chase اسناد قانونی را به طور مستقل پردازش کرده و زمان و خطای انسانی را به میزان قابل توجهی کاهش می‌دهد. در آموزش، مربیان هوش مصنوعی راهنمایی مناسب و بازخورد در زمان واقعی را به دانش‌آموزان ارائه می‌کنند و به‌سرعت با نیازهای یادگیری فردی سازگار می‌شوند. فراتر از اینها، ادغام هوش مصنوعی در بهینه‌سازی گردش کار، مانند مدیریت داده‌ها و فرایندهای تصمیم‌گیری، پتانسیل آن را به‌عنوان یک هم تیمی ضروری برجسته می‌کند. تکامل هوش مصنوعی به یک همکار فعال بر نقش روبه‌رشد آن در تقویت نوآوری، کارایی و حل مشکل در بخش‌های مختلف تأکید می‌کند

هوش مصنوعی و بلاک‌چین

ادغام هوش مصنوعی با فناوری بلاک‌چین، قابلیت‌های هوش مصنوعی را با پرداختن به مسائل اعتماد و شفافیت بیشتر می‌کند. محاسبات غیرمتمرکز بلاک‌چین پایه‌ای امن و تغییرناپذیر برای داده‌ها فراهم کرده و از یکپارچگی و قابلیت ردیابی آن اطمینان حاصل می‌کند. این هم‌افزایی به‌ویژه در بخش‌هایی که دقت و قابلیت اطمینان از اهمیت بالایی برخوردار است بسیار ارزشمند است. برای مثال، بلاک‌چین می‌تواند داده‌های آموزشی هوش مصنوعی را قابل تأیید و ضد دست‌کاری کند و نگرانی‌ها در مورد ماهیت «جعبه سیاه» مدل‌های هوش مصنوعی مانند مدل‌های زبان بزرگ (LLM) را کاهش دهد. در مراقبت‌های بهداشتی، بلاک‌چین داده‌های بیمار را ایمن‌سازی کرده درحالی‌که هوش مصنوعی آن‌ها را برای درمان و

تشخیص شخصی تجزیه و تحلیل می‌کند و راه‌حل‌های قابل اعتماد و کارآمدی برای درمان ایجاد می‌کند. علاوه بر این، ترکیب بلاک‌چین با هوش مصنوعی می‌تواند با ردیابی منشأ داده‌ها، با اطلاعات نادرست و کلاهبرداری مبارزه کند، بنابراین چالش‌هایی مانند مواجهه روزمره با اخبار جعلی عمیق را برطرف می‌کند. با افزایش قابلیت اطمینان و اعتماد به منشأ داده‌ها، ادغام بلاک‌چین با هوش مصنوعی به‌عنوان یک نیروی دگرگون‌کننده در صنایع مهم، از جمله امور مالی، مراقبت‌های بهداشتی، آموزش و رسانه‌ها متبلور می‌شود. اما در این راه چالش‌هایی نیز وجود دارد که مهم‌ترین مسائل در این زمینه را در سال ۲۰۲۵ برای شرکت‌های فناورانه رقم خواهد شد

هوش مصنوعی عامل: قابلیت‌ها و چالش‌های آن

امکان عاملیت نشان‌دهنده یک پیشرفت دگرگون‌کننده در زمینه هوش مصنوعی است که با توانایی آن در عملکرد مستقل و فعال مشخص می‌شود. برخلاف هوش مصنوعی سنتی که به درخواست‌های انسان پاسخ می‌دهد، مدل‌های هوش مصنوعی عامل می‌توانند به‌طور مستقل برنامه‌ریزی کرده، تصمیم بگیرند و وظایف پیچیده را اجرا کنند. این سامانه‌ها در حال ایجاد تحول در صنایع با استفاده از پیش‌بینی و حل مسائل خدمات در ماشین‌ها یا شبکه‌های فناوری اطلاعات، بهینه‌سازی مستقل عملیات و تجزیه و تحلیل روندهای بازار مالی برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری بدون نظارت انسانی هستند. رشد پیش‌بینی‌شده هوش مصنوعی عامل قابل توجه است، به‌طوری‌که گartner تخمین می‌زند که تا سال ۲۰۲۸، یک سوم برنامه‌های نرم‌افزاری سازمانی از هوش مصنوعی عامل استفاده می‌کنند و ۱۵ درصد از عملیات روزانه تجاری به‌صورت مستقل با استفاده از این هوش مصنوعی انجام می‌شود.

در حالی که این فناوری با ارائه دقت بی‌سابقه‌ای در پیش‌بینی روند صنعت و رفتار مصرف‌کننده، کارایی و بهره‌وری را افزایش می‌دهد و مزیت رقابتی برای بسیاری از صنایع ایجاد می‌کند، پذیرش آن با چالش‌هایی نیز همراه است. کسب‌وکارها باید برای مدیریت ریسک‌ها، اطمینان از استفاده اخلاقی از هوش مصنوعی و پیروی از چارچوب‌های نظارتی مانند قوانین ملی و بین‌المللی حاکم بر استفاده از هوش مصنوعی، سیاست‌های حاکمیتی قوی ایجاد کنند. علاوه بر این، داشتن شفافیت با مصرف‌کنندگان و مدیریت شک و تردید در مورد پذیرش هوش مصنوعی برای ایجاد اعتماد نیز بسیار مهم است. همان‌طور که هوش مصنوعی عامل به تکامل خود ادامه می‌دهد، ادغام آن در راهبردهای تجاری برای حفظ مزیت رقابتی و درعین حال پرداختن به پیچیدگی‌های اخلاقی و مقرراتی این فناوری قدرتمند ضرورت جدی در سال ۲۰۲۵ خواهد بود

هوش مصنوعی در تجربه مشتریان

هوش مصنوعی در حال تغییر شکل عملیات تجاری، تعاملات با مشتری، و پویایی نیروی کار به روش‌های عمیق است. این مفهوم به طور فزاینده‌ای برای بهبود تجربیات مشتری از طریق تعاملات شخصی و ارائه خدمات کارآمد استفاده می‌شود. با این حال، شک و تردید فزاینده مصرف‌کننده در مورد عدم ارتباط انسانی هوش مصنوعی و نگرانی‌ها در مورد استفاده مسئولانه از آن، نیاز شرکت‌ها را به ادغام راه‌بردی هوش مصنوعی برجسته می‌کند. کسب‌وکارها از هوش مصنوعی برای بهینه‌سازی فرایندهای داخلی مانند مدیریت زنجیره تأمین و تجزیه و تحلیل پیش‌بینی‌کننده استفاده می‌کنند، در حالی که هوش مصنوعی عامل را برای انجام مستقل وظایف، تصمیم‌گیری و حل مشکلات پیچیده به خدمت می‌گیرند. علی‌رغم این پیشرفت‌ها، کاهش قابل توجه راحتی مصرف‌کننده با هوش مصنوعی بر اهمیت تعادل اتوماسیون با رویکردهای انسان‌محور تأکید می‌کند. در این راستا سازمان‌ها باید اعتماد و شفافیت را در اولویت قرار داده و از هوش مصنوعی برای حمایت به‌جای جایگزینی کارکنان انسانی استفاده کنند. علاوه بر این، ملاحظات اخلاقی و نظارتی، مانند انطباق با قوانین داخلی و بین‌المللی، نیاز به سیاست‌های حاکمیتی قوی برای محافظت از داده‌های شرکت و حفظ حریم خصوصی نیز وجود دارد. با تمرکز بر مزایای ملموس هوش مصنوعی و اطمینان از استفاده مسئولانه، کسب‌وکارها در ۲۰۲۵ می‌توانند نگرانی‌های مصرف‌کننده را برطرف کرده، کارایی عملیاتی را افزایش داده و مزیت رقابتی را حفظ کنند.

نگرانی از حضور هوش مصنوعی در تجارت و کسب و کار

هوش مصنوعی در ۲۰۲۵ همچنین یک نیروی دگرگون‌کننده در تجارت، تغییر شکل عملیات، تجربیات تجاری و پویایی نیروی کار است. هوش مصنوعی خدمات مشتری را از طریق تعاملات شخصی و فرایندهای ساده بهبود می‌بخشد، اگرچه نگرانی در مورد عدم ارتباط انسانی همچنان یک چالش مهم است. در داخل، کسب‌وکارها از هوش مصنوعی برای بهینه‌سازی مدیریت زنجیره تأمین، تجزیه و تحلیل پیش‌بینی‌کننده و تصمیم‌گیری استفاده می‌کنند و امکان صرفه‌جویی در هزینه و کارایی عملیاتی را فراهم می‌کنند. ظهور هوش مصنوعی عامل، قادر به تصمیم‌گیری مستقل و اجرای وظایف، دوران جدیدی را نشان می‌دهد که انتظار می‌رود پذیرش آن تا سال ۲۰۲۸ به طور قابل توجهی افزایش یابد. علی‌رغم ظرفیت‌ها اما بدبین‌های روبه‌رشد در رابطه با هوش مصنوعی مانند مسائل مربوط به سوءاستفاده از داده‌ها، قطع ارتباط انسانی و جابه‌جایی شغلی - بر نیاز به شفافیت و اجرای مسئولانه در کاربست هوش مصنوعی برای کسب‌وکارها تأکید می‌کند. دولت‌ها و نهادهای نظارتی که نمونه آن قانون هوش مصنوعی اتحادیه اروپا است، با استانداردهای اخلاقی و حفظ حریم خصوصی سخت‌گیرانه‌تر سعی در پاسخ به این نگرانی‌ها دارند و از کسب‌وکارها می‌خواهند که حکمرانی، استفاده اخلاقی و ارتباط شفاف راه‌بردهای هوش مصنوعی خود را در

اولویت قرار دهند. با ادغام هوش مصنوعی برای حمایت از کارکنان انسانی به جای جایگزین کردن آنها، و با متعادل کردن اتوماسیون با رویکردهای انسان‌محور، شرکت‌ها می‌توانند ضمن ایجاد اعتماد از پتانسیل کامل هوش مصنوعی برای افزایش کارایی، رقابت و رضایت مشتری استفاده کنند

حکمرانی و مقررات هوش مصنوعی

درحالی‌که هوش مصنوعی به سرعت در عملیات تجاری ادغام می‌شود، انتظار می‌رود دولت‌ها مقررات بیشتری را برای اطمینان از استفاده از آن اعمال کنند. ضمن اینکه مشخصات این مقررات هنوز در حال توسعه است، کسب‌وکارها باید برای شفافیت و پاسخگویی بیشتر در هنگام استفاده از هوش مصنوعی برای تعامل با مصرف‌کنندگان آماده شوند.

پیش‌بینی بر این است که تا سال ۲۰۲۵، سامانه‌های خدمات مشتری مبتنی بر هوش مصنوعی احتمالاً باید به مصرف‌کنندگان اطلاع داده و فاش کنند که در حال تعامل با یک ماشین هستند. این شفافیت برای حفظ اعتماد با مشتریان که ممکن است نسبت به پیامدهای هوش مصنوعی محتاط باشند، بسیار مهم است. براین اساس سازمان‌هایی که استفاده اخلاقی از هوش مصنوعی، تضمین شفافیت و حفظ حریم خصوصی داده‌ها را در اولویت قرار می‌دهند، نه تنها از مقررات پیروی می‌کنند، بلکه شهرت خود را به‌عنوان نهادهای قابل اعتماد و مسئول افزایش می‌دهند.

درعین حال در سال ۲۰۲۵، با متداول شدن برنامه‌های کاربردی هوش مصنوعی مولد، شرکت‌ها باید برای محافظت از داده‌های شرکتی و مالکیت معنوی، اقدام به ایجاد سیاست‌های حاکمیت هوش مصنوعی قوی کنند. در حال حاضر چارچوب‌های حکومتی ارائه شده توسط ایالات متحده و اتحادیه اروپا (EU) در شکل‌دادن به این سیاست‌ها نقش زیادی دارند.

اتحادیه اروپا با چارچوب نظارتی مبتنی بر ریسک خود، با عنوان «قانون هوش مصنوعی اتحادیه اروپا» در خط مقدم تنظیم مقررات هوش مصنوعی قرار دارد. این قانون که در اوت ۲۰۲۴ به تصویب رسید، حریم خصوصی، امنیت و استفاده مسئولانه از هوش مصنوعی را در اولویت قرار می‌دهد و احتمالاً بر تلاش‌های نظارتی جهانی تأثیر می‌گذارد. قانون هوش مصنوعی اتحادیه اروپا برای بسیاری از شرکت‌های خارجی از جمله آمریکایی، حتی آن‌هایی که حضور فیزیکی در اتحادیه اروپا ندارند، اعمال می‌شود، از جمله:

- شرکت‌هایی که مستقیماً در اتحادیه اروپا فعالیت، فروش یا ارائه خدمات دارند، از جمله از طریق تجارت الکترونیک یا پلتفرم‌های دیجیتال.
- شرکت‌هایی که فناوری هوش مصنوعی آنها بخشی از محصولات یا خدماتی است که توسط کسب‌وکارهای مستقر در اتحادیه اروپا یکپارچه یا فروخته می‌شود.

- شرکت‌هایی که داده‌های ساکنان اتحادیه اروپا را پردازش می‌کنند.

کارشناسان ارشد امنیت اطلاعات باید چگونگی تأثیر قانون هوش مصنوعی اتحادیه اروپا بر تجارت را ارزیابی و اقدامات لازم برای رعایت آنها را انجام دهند. علاوه بر این، انتظار می‌رود که قانون‌گذاران در سال ۲۰۲۵ تلاش‌های خود را برای تنظیم مقررات هوش مصنوعی، به دنبال اقدامات اولیه برای مدیریت این فناوری، افزایش دهند.

سازمان‌ها باید فرصت‌ها و خطرات مرتبط با پذیرش هوش مصنوعی، از جمله تهدیدات سایبری و چالش‌های نظارتی را در نظر بگیرند. پیشرفت‌های سریع در هوش مصنوعی مولد و هوش مصنوعی عامل از ایجاد استانداردها پیشی گرفته است که فشار بیشتری را بر مدیران اجرایی برای ایجاد سیاست‌های حاکمیت داخلی مؤثر وارد می‌کند. انتظار می‌رود هوش مصنوعی عامل که به طور مستقل عمل می‌کند، رشد قابل توجهی در کاربرد در طی سال‌های پیش رو داشته باشد و ۳۳ درصد از برنامه‌های نرم‌افزاری سازمانی تا سال ۲۰۲۸ شامل آن می‌شود. این مسئله ضرورت ایجاد سیاست‌های حکمرانی برای مدیریت ابزارهای هوش مصنوعی که قادر به برنامه‌ریزی، تصمیم‌سازی، حل مسئله، انجام وظایف و تعامل با محیط خود هستند را پررنگ می‌کند.

ب) تجارت و تعرفه

پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۵، تجارت جهانی بی‌ثبات و به طور فزاینده‌ای مبادله‌ای باشد که ناشی از تغییر در سیاست تجاری ایالات متحده تحت دولت جدید است. اجماع در مورد تجارت آزاد و باز با شکست مواجه خواهد شد و با تطبیق جهان با پویایی تجارت جدید، دوره‌ای از عدم قطعیت آغاز می‌شود. پیش‌بینی می‌شود که اقتصاد ایالات متحده سلطه خود را حفظ کند، در حالی که سایر اقتصادها، به‌ویژه در اروپا، ممکن است در رقابت عقب بمانند. این نابرابری اقتصادی، همراه با موضع قاطعانه تجاری ایالات متحده، احتمالاً شرکت‌ها را مجبور می‌کند زنجیره‌های تأمین خود را متنوع کرده و انعطاف‌پذیری را در اولویت قرار دهند. این امر از سویی ممکن است منجر به افزایش واردات شود؛ زیرا مشاغل تلاش می‌کنند از افزایش بالقوه تعرفه جلوگیری کنند. در نتیجه، جریان‌های تجاری ممکن است از طریق کشورهای ثالث، مانند ویتنام، برای دورزدن تعرفه‌های ایالات متحده تغییر مسیر دهند، اگرچه میزان واقعی این تغییر مسیر نامشخص است. نقش شرکت‌های چینی در این کشورهای واسطه احتمالاً قابل توجه است. برای افزایش رقابت، شرکت‌ها احتمالاً تلاش‌های توسعه سامانه‌های اتوماسیون را تسریع می‌کنند و به طور بالقوه تنش‌ها را با اتحادیه‌های کارگری تشدید خواهند کرد. این تغییر همچنین نظارت بر کشورهای مانند ویتنام و مالزی را افزایش می‌دهد.

از سویی انتظار می‌رود دولت جدید ایالات متحده تعرفه‌های قابل توجه و بالاتری را اعمال کند که به طور بالقوه متحدانی مانند کانادا و مکزیک را هدف قرار می‌دهد و منجر به مذاکره مجدد در مورد قراردادهای تجاری موجود از جمله USMCA می‌شود. علاوه بر این، مصرف‌کنندگان ممکن است بار سنگین این تعرفه‌ها را از طریق افزایش قیمت‌ها متحمل شوند. این سیاست‌ها همچنین ممکن است تولید ارزش افزوده، توسعه اقتصادی و اشتغال در کشورهای ثالث را مختل کند. فضای تجاری غیرقابل پیش‌بینی احتمالاً برخی از شرکت‌ها را تشویق می‌کند تا واردات پیش از موعد (Front-Load) را داشته باشند که خود منجر به تشدید نوسانات بازار می‌شود. برای حرکت در این چشم‌انداز پیچیده، کسب‌وکارها باید خود را با جریان‌های تجاری در حال تغییر وفق دهند و از داده‌های تجاری خرد و جزئی برای اطلاع از راهبردهای خود استفاده کنند. ایالات متحده با تضاد ذاتی در تلاش هم‌زمان برای احیای تولید داخلی و افزایش بهره‌وری نیروی کار از طریق اتوماسیون مواجه خواهد شد. انتخاب‌های سیاستی انجام شده در سال ۲۰۲۵ پیامدهای عمیق و طولانی‌مدتی برای نقش ایالات متحده در سامانه تجارت جهانی خواهد داشت

تجارت تحت تاثیر ترامپ ۲

سیاست‌های تجاری دولت جدید ایالات متحده قرار است نوسانات و عدم اطمینان قابل توجهی را در تجارت جهانی در سال ۲۰۲۵ ایجاد کند. اقدامات کلیدی ایالت متحده شامل افزایش تعرفه‌ها بر کشورهای مختلف از جمله متحدان این کشور مانند کانادا و مکزیک و رقبایی مانند چین است که اعمال این تعرفه‌ها نشان‌دهنده روندی در مذاکره مجدد بالقوه توافقنامه‌های تجاری است که نمونه آن را می‌توان در مذاکره مجدد توافق‌نامه ایالات متحده، مکزیک و کانادا (USMCA) دنبال کرد. این اقدامات می‌تواند منجر به تنش‌های تجاری و اقدامات تلافی‌جویانه شود که خود مستقیماً تأثیر مخربی بر فضای تجارت جهانی دارد. صنایع خاص، مانند بخش خودروسازی، با خطرات قابل توجهی روبرو هستند، زیرا تعرفه‌های گمرکی بر قطعات خودرو، سودآوری خودروسازان بزرگ را تهدید می‌کند. کسب‌وکارها در حال بررسی راهبردهایی مانند تغییر مسیر کالاها از طریق کشورهای شخص ثالث، واردات پیش از موعد یا بارگذاری اولیه، و متنوع‌سازی زنجیره‌های تأمین برای کاهش این تأثیرات هستند. با این حال، کشورهایمانند ویتنام و مالزی ممکن است با نظارت بیشتری روبرو شوند و اثربخشی چنین راهبردهایی محدود خواهد بود.

انتظار می‌رود تعرفه‌های پیشنهادی ۶۰ درصدی بر واردات چینی، صادرات چین به ایالات متحده را تا حدود ۸۵ درصد کاهش دهد و جریان تجارت جهانی را مختل کند و بر اقتصادهای سراسر جهان از جمله کشورهای در حال توسعه تأثیر بگذارد. این اقدامات انزوای طلبانه و حمایت‌گرایانه می‌تواند از ایجاد اتحاد که برای بازگرداندن نفوذ جهانی ایالات متحده حیاتی است، جلوگیری کند.

در داخل ایالات متحده، افزایش هزینه‌های تعرفه‌ای می‌تواند به تورم دامن بزند و رشد اقتصادی را تحت فشار قرار دهد و مصرف‌کنندگان آمریکایی احتمالاً بار قیمت‌های بالاتر را متحمل شوند. تنش بین ایجاد مشاغل خانگی پردرآمد و فشار برای افزایش اتوماسیون، چشم‌انداز اقتصادی ایالات متحده را حداقل برای چند سال آینده پیچیده‌تر می‌کند. سیاست‌گذاران و کسب‌وکارها باید به داده‌های تجاری خرد و تا حد ممکن جزئی و انطباق‌پذیری و انعطاف‌پذیری تجاری تکیه کنند تا بتوانند به طور مؤثر این چالش‌ها را مدیریت کنند.

چالش‌های ارزیابی و تصمیم‌سازی

ارزیابی تأثیر واقعی تعرفه‌ها و پدیده «واردات پیش از موعد»^۱ چالش‌های مهمی را به همراه دارد. این پیچیدگی‌ها از عوامل مختلفی از جمله محدودیت داده‌ها، رفتار پویای شرکت‌ها و پیوستگی پیچیده تجارت جهانی ناشی می‌شوند. یک چالش بزرگ، از تغییر مسیر کالاها از طریق کشورهای ثالث برای دورزدن تعرفه‌ها ناشی می‌شود. درحالی‌که داده‌های انبوه ممکن است نشان‌دهنده تغییر مسیر اساسی باشد، تجزیه و تحلیل در سطح شرکت‌ها اغلب تصویری کمتر چشمگیر را نشان می‌دهد. به‌عنوان مثال، درحالی‌که داده‌های کل نشان می‌دهد که ۱۶٪ از صادرات ویتنامی به ایالات متحده از چین تغییر مسیر داده است، تجزیه و تحلیل در سطح شرکت فقط ۱۸٪ این تغییر را نشان داد. علاوه بر این، نقش شرکت‌های چینی در این کشورهای ثالث به طور قابل توجهی این ارزیابی را پیچیده می‌کند. اثربخشی تعرفه‌ها به میزانی بستگی دارد که با وجود این راهبردهای تغییر مسیر، محصولات هنوز تا چه حد می‌توانند به دست مصرف‌کنندگان برسند. ارزیابی دقیق اثرات تعرفه‌ها نیازمند داده‌های تجاری خرد و بسیار جزئی نیز است که شرکت‌ها و محصولات منفرد را ردیابی می‌کند. تکیه صرف بر داده‌های کل می‌تواند منجر به نتیجه‌گیری‌های نادرست در مورد اثربخشی و پیامدهای تعرفه‌ها شود.

گستره تغییر مسیر پیامدهای عمیقی برای چشم‌انداز رقابتی دارد. اگر محصولات به راحتی بتوانند از طریق کشورهای ثالث تعرفه‌ها را دور بزنند، ممکن است تعرفه‌ها به طور مؤثر توان رقابت کالاهای صادراتی چین در بازار ایالات متحده را کاهش ندهند. برعکس، اگر تغییر مسیر محدود باشد، شرکت‌های خارج از چین ممکن است مزیت رقابتی در بازار به دست آورند. اقدامات تنبیهی که مسیریابی مجدد را هدف قرار می‌دهد، می‌تواند عواقب ناخواسته‌ای داشته باشد، مانند اختلال در تولید ارزش افزوده و توسعه اقتصادی در کشورهای هدف. علاوه بر این، تعرفه‌ها می‌تواند هزینه‌ها را برای مصرف‌کنندگان افزایش دهد و به طور بالقوه به تورم شکل دهد.

شرکت‌ها معمولاً برای اجتناب از تعرفه‌های پیش‌بینی‌شده، واردات پیش از موعد را انجام می‌دهند، و قبل از اعمال تعرفه‌های جدید، افزایشی در حجم تجارت ایجاد می‌کنند. این افزایش به‌ویژه در مسیر تجاری

ترانس - پاسیفیک مشهود خواهد بود. با این حال، این افزایش معمولاً با کاهش سرعت نیز همراه است که به طور بالقوه بر بخش تولید چین تأثیر می‌گذارد. واردات پیش از موعد الگوهای تجارت را مخدوش می‌کند و ارزیابی دقیق تأثیر بلندمدت تعرفه‌ها را به چالش می‌کشد. در همین حال موضوع مهم‌تر آن است که به هم پیوستگی تجارت جهانی این پیچیدگی‌ها را تشدید می‌کند. اقدامات انجام شده توسط یک کشور، مانند اعمال تعرفه‌ها، می‌تواند اثرات موجهی در سراسر جهان داشته باشد. پیچیدگی‌های ذکر شده در بالا بر دشواری ایجاد سیاست‌های تجاری مؤثر تأکید می‌کند. پرداختن به این چالش‌ها نیازمند رویکردی متفاوت است که به هم پیوستگی تجارت جهانی، رفتار پویای شرکت‌ها و محدودیت‌های داده‌های موجود را در نظر گیرد

ج) روابط بین الملل و ژئوپولیتیک

انتظار می‌رود تنش‌های ژئوپولیتیکی در سال ۲۰۲۵ افزایش یابد و عوامل متعددی در این بین در ایجاد چشم‌انداز بالقوه ناپایدار جهانی نقش داشته باشند. این پویایی‌ها چالش‌ها و فرصت‌های حیاتی را برای سیاست‌گذاران، کسب و کارها و سازمان‌های بین‌المللی به طور یکسان ایجاد می‌کند.

رقابت ایالات متحده و چین همچنان عامل اصلی بی‌ثباتی جهانی است. پیش‌بینی می‌شود این رقابت که نزدیک به هفت سال است تشدید شده، با بازگشت دونالد ترامپ به ریاست جمهوری بیش از پیش حساس و تعمیق شود. پیشنهاد دولت ترامپ برای اعمال تعرفه‌های ۶۰ درصدی بر تمام واردات از چین می‌تواند منجر به کاهش شدید صادرات چین به ایالات متحده شود. این سیاست‌ها می‌تواند اختلافات بین دو اقتصاد بزرگ جهان را عمیق‌تر کند و سایر کشورها را وادار سازد تا در پویایی پیچیده انتخاب بین همسویی با ایالات متحده یا چین حرکت کنند.

جنگ‌های منطقه‌ای موجود نیز به تشدید این تنش‌ها کمک می‌کند. درگیری‌های غزه و اوکراین که هر دو توجه بین‌المللی قابل توجهی را به خود جلب کرده‌اند، انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۵ ادامه یابد. این جنگ‌ها نه تنها بی‌ثباتی منطقه‌ای را تشدید می‌کند، بلکه تلاش‌های دیپلماتیک جهانی را تحت فشار قرار داده، منابع را منحرف می‌کند و جامعه بین‌المللی را به شدت قطبی می‌سازد. اثرات موج‌دار این درگیری‌ها احتمالاً بر مناطق همسایه تأثیر می‌گذارد و دولت‌های شکننده را بیشتر بی‌ثبات می‌کند.

یک منطقه در حال گسترش هرج و مرج در آفریقا لایه دیگری از پیچیدگی را به چشم‌انداز ژئوپولیتیک اضافه می‌کند. عوامل مختلفی از جمله بی‌ثباتی سیاسی، درگیری‌های مسلحانه و چالش‌های اقتصادی باعث ایجاد بی‌قانونی در سراسر این قاره شده است. این هرج و مرج ساختارهای حکومتی را تضعیف می‌کند، مانع توسعه اقتصادی می‌شود، و زمینه مساعدی را برای افراط‌گرایی و جنایات فراملی ایجاد می‌کند و نگرانی‌های امنیتی

قابل توجهی را برای جامعه بین‌المللی ایجاد می‌کند.

همکاری روبه‌رشد روسیه، چین، ایران و کره شمالی یکی دیگر از روندهای جدی در سیاست بین‌الملل در ۲۰۲۵ است. این کشورها به طور فزاینده‌ای با یکدیگر همکاری می‌کنند تا قدرت‌های غربی را تحت‌تأثیر قرار داده و از منافع مشترک برای به چالش کشیدن نظم جهانی موجود استفاده کنند. تلاش‌های هماهنگ آنها در حوزه‌های نظامی، اقتصادی و فناوری می‌تواند توازن قوا را تغییر داده و تنش‌ها را با کشورهای غربی، به‌ویژه ایالات متحده و متحدانش تشدید کند.

رویکرد دونالد ترامپ به روابط بین‌الملل نیز احتمالاً این تنش‌ها را تشدید خواهد کرد. سیاست‌های انزوطلبانه و حمایت‌گرایانه دولت او، همراه با بی‌میلی برای مشارکت در ائتلاف‌سازی، می‌تواند نفوذ جهانی ایالات متحده را تضعیف کند و توانایی آن را برای مقابله با چالش‌های بین‌المللی تحت‌تأثیر قرار دهد. فقدان ائتلاف‌های راهبردی ممکن است مانع تلاش‌های طولانی‌مدت برای بازگرداندن قدرت و رهبری ایالات متحده در صحنه جهانی شود.

بسیاری از کارشناسان وضعیت کنونی جهان را خطرناک‌ترین وضعیت پس از جنگ سرد می‌دانند. تلاقی تشدید رقابت‌ها، درگیری‌های مداوم و اتحاد‌های بی‌ثبات‌کننده، محیطی مملو از عدم اطمینان و خطر ایجاد می‌کند. فقدان سازوکارهای مؤثر حکمرانی جهانی چالش‌ها را بیشتر می‌کند و کشورها را برای مدیریت پیچیدگی‌های چشم‌انداز ژئوپلیتیک امروزی با مخاطرات جدی مواجه می‌سازد.

علاوه بر این، جهان در حال ورود به دوره‌ای از درگیری‌های فزاینده در فضای آسمان است. هوانوردی غیرنظامی بین‌المللی به دلیل مسیرهای خطرناک و هشدارهای فضایی که نادیده گرفته شده، با چالش‌های فزاینده‌ای مواجه است که منجر به ازدحام بیشتر در مسیرهای جایگزین می‌شود. تصمیم روسیه برای بستن حریم هوایی خود به روی خطوط هوایی غربی، مسیرهای آسیایی را طولانی‌تر و گران‌تر کرده است، درحالی‌که خروج خطوط هوایی آمریکایی و اروپایی از چین، اتصال جهانی را بیشتر تحت‌فشار قرار داده است. این اختلالات نه‌تنها بر جابه‌جایی افراد تأثیر می‌گذارد، بلکه پیامدهای مهمی برای حمل‌ونقل کالا دارد و بر تجارت جهانی و زنجیره تأمین نیز تأثیر می‌گذارد.

این عوامل به‌هم‌پیوسته به ایجاد یک محیط جهانی پیچیده و ناپایدار منجر می‌شوند. رویکرد دولت جدید ایالات متحده، به‌ویژه در رابطه با جنگ‌های نیابتی و چین، پیامدهای گسترده‌ای خواهد داشت. پیمایش در این چشم‌انداز آشفته نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، آینده‌نگری راهبردی و تعهد به همکاری چندجانبه برای کاهش خطرات و ارتقای ثبات است.

د) پایداری و کسب و کار

در سال ۲۰۲۵، پایداری محیط زیستی در حوزه کسب و کار یک موضوع کلیدی خواهد بود، اما سازوکارهای عملیاتی‌سازی آن همچنان مبهم باقی خواهد ماند. برخی از شرکت‌ها نتایج تعهدات بلندمدت به کربن‌زدایی و بهره‌وری منابع در این زمینه را مشاهده خواهند کرد، اما برای بسیاری دیگر، بین وعده‌ها و واقعیت‌های اجرایی فاصله وجود خواهد داشت. طبق تحلیل‌ها در سال پیش رو نظارت و ارزیابی‌های پایداری محیط زیستی در اروپا از سوی مراکزی همچون نهاد «گزارش‌دهی پایداری محیط زیستی شرکت‌های اتحادیه اروپا» به‌شدت افزایش خواهد یافت، اما تأثیر این نظارت و ارزیابی ممکن است با اجرای ناقص و اختلالات سیاسی کاهش یابد. براین اساس در سال پیش روی چالش واقعی برای کسب و کارها این نیست که آیا پایداری اهمیت دارد یا خیر، بلکه این است که چگونه می‌توان آن را در محیطی مملو از اطلاعات غلط و بی‌اعتمادی، کاربردی و دارای موضوعیت ساخت

از سوی دیگر، موضوع پایداری با فشارهای ناشی از پویایی ژئوپلیتیک، نوسانات منابع و تغییر انتظارات اجتماعی، همچنان با موانعی روبرو خواهد بود. شرکت‌های دارای زنجیره تأمین جهانی ناچارند که همچنان با اختلالات ناشی از رویدادهای اقلیمی و تنش‌های ژئوپلیتیکی مقابله کنند. درعین حال توجه به مسائل اجتماعی، مانند افزایش نابرابری و تغییر انتظارات نیروی کار، به همان اندازه ضروری هستند. بر اساس روندهای پیش رو شرکت‌هایی که تنوع نیروی کار، رفاه کارکنان یا تأثیرات گسترده‌تر خود را در جامعه نادیده می‌گیرند، قطعاً در حفظ استعدادها و جذب مشتریان با مشکلات عدیده مواجه خواهند بود

کسب و کارها در سال پیش روی باید با یک «بحران چندوجهی» که مجموعه‌ای از چالش‌های به‌هم‌پیوسته از جمله جنگ، شوک‌های اقلیمی، کمبود منابع، بی‌ثباتی اقتصادی و ناآرامی‌های اجتماعی است، مقابله کنند. در این راستا شرکت‌ها باید رهیافتی متفاوت اتخاذ کنند و دیدگاهی در سطح سیستم داشته باشند تا بفهمند که چگونه ریسک‌ها با یکدیگر همپوشانی داشته و بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند. انعطاف‌پذیرترین کسب و کارها در ۲۰۲۵ آن‌هایی هستند که به‌سرعت خود را با شرایط وفق می‌دهند و از انعطاف‌پذیری و نوآوری برای یافتن فرصت‌ها در میان وضعیت عدم قطعیت استفاده می‌کنند

در این بین هوش مصنوعی احتمالاً نقشی کلیدی در مقابله با برخی از این چالش‌ها ایفا خواهد کرد. در سال ۲۰۲۵، شرکت‌های بیشتری از هوش مصنوعی برای کاهش اتلاف انرژی، تلاش برای پیش‌بینی بهتر اختلالات زنجیره تأمین و ارائه گزارش شفاف‌تر در خصوص اهداف توسعه پایدار ملل متحد استفاده خواهند کرد. هوش مصنوعی همچنین می‌تواند به بهبود شرایط محیط کار و افزایش شفافیت در مورد تأثیرات اجتماعی و محیطی کمک کند. با این حال، اعتماد به این فناوری‌ها بستگی زیادی به نحوه اداره آنها در سطح ملی و بین‌المللی دارد. هوش مصنوعی با مدیریت و نظارت ضعیف این خطر را در پی دارد که

به‌عنوان ابزاری برای «سبزشویی»^۱ یا تولید معیارها و شاخص‌های پایداری معیوب استفاده شود

برای آنکه هوش مصنوعی در این مسیر ارزش‌ها و فواید خود را به نمایش بگذارد، باید از راه‌حل‌های سطحی فراتر رفته و از پیشرفت واقعی در زمینه پایداری محیط‌زیست پشتیبانی کند. شرکت‌های موفق در این مسیر رهیافتی متوازن مبتنی بر تمرکز بر اولویت‌های زیست‌محیطی و اجتماعی به شکل هم‌زمان را دنبال خواهند کرد. سیاست‌های جاری گاهی اوقات می‌تواند به منحرف‌کننده‌ای از مسائل عمیق‌تر و سامان‌مند تبدیل شود که کسب‌وکارها باید با آنها مقابله کنند. در نتیجه موضوع پایداری، در این مفهوم وسیع‌تر، نیازمند تمرکز و عزم جدی شرکت‌ها است

سایر چالش‌هایی که شرکت‌ها و کسب‌وکارها در سال ۲۰۲۵ برای فعالیت و توسعه در یک محیط پایدار باید با آنها دست‌وپنجه نرم کنند، شامل موارد زیر خواهد بود:

- ناسازگاری بین تعهدات و اقدامات: برخی از شرکت‌ها برای تبدیل تعهدات خود در خصوص پایداری به عمل و کنش واقعی مشکل خواهند داشت. سال ۲۰۲۵ ممکن است شکاف فزاینده‌ای بین وعده‌ها و واقعیات در این زمینه را آشکار کند.
- فشارهای ژئوپلیتیکی و منابع: شرکت‌ها ممکن است به دلیل رویدادهای آب و هوایی و تنش‌های ژئوپلیتیکی و همچنین نوسانات منابع با اختلالات و چالش‌هایی در زنجیره تامین جهانی خود دست و پنجه نرم کنند که بر میزان توجه و تمرکز آنها بر موضوع پایداری تاثیرگذار است.
- حواس‌پرتی‌های سیاسی^۲: موضوعات مرتبط با سیاست گاهی اوقات می‌تواند به انحراف و حواس‌پرتی از مسائل عمیق‌تر و سیستمی مانند موضوع پایداری تبدیل شود که مشاغل و کسب‌وکارها باید با آنها مقابله کنند.
- اطلاعات غلط و بی‌اعتمادی: تلاش در راستای ایجاد پایداری ممکن است به دلیل اطلاعات
- تمرکز کوتاه مدت: شرکت‌ها ممکن است بر مسائل کوتاه مدت تمرکز بیشتری داشته باشند تا آنکه وقت خود را صرف رسیدگی به مسائل بلند مدت اما حائز اهمیت مثل مسائل محیط زیستی، اجتماعی و تکنولوژیکی که آینده را شکل می‌دهند، کنند.

۱- اصطلاح سبزشویی یا Greenwashing مبتنی بر استفاده شرکت‌ها و بنگاه‌ها از تبلیغات و ادعاهای بی‌پایه‌ای است که بر اساس آن در خصوص تولیدات یا خدمات و فعالیت‌های آن نهاد به مشتریان اطلاعات غلطی ارائه می‌شود. از جمله اینکه تولیدات بنگاه دوستدار محیط‌زیست بوده یا تأثیرات مثبتی بر حفظ و پایداری محیط‌زیست دارد، درحالی‌که در واقعیت این چنین نیست

ه) جمع‌بندی و پیشنهاد سیاستی

در حالی که به سال ۲۰۲۵ می‌رویم، کسب‌وکارها باید برای یک محیط جهانی به طور فزاینده به هم پیوسته و در عین حال ناپایدار آماده شوند که به واسطه پیشرفت‌های سریع فناوری، تغییر پویایی تجارت و تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی شکل گرفته است. روندهای تحلیل شده در این گزارش بر فرصت‌ها و چالش‌های حیاتی که بنگاه‌های ایرانی باید برای شکوفایی در سال آینده بر آن متمرکز باشند، تأکید می‌کند.

ادغام راه‌بردی فناوری؛ پتانسیل تحول‌آفرین هوش مصنوعی و بلاک‌چین باید در خط مقدم راهبردهای تجاری باشد. شرکت‌های ایرانی می‌توانند از این فناوری‌ها برای بهینه‌سازی عملیات، ارتقای تجربیات مشتریان و ایجاد مزیت‌های رقابتی استفاده کنند. با این حال، حاکمیت اخلاقی و شفافیت در درجه اول اهمیت قرار دارد. کسب‌وکارها باید از انطباق با استانداردهای بین‌المللی مانند قانون هوش مصنوعی اتحادیه اروپا اطمینان حاصل کنند تا اعتماد جهانی را به دست آورند و خطرات مرتبط با سوءاستفاده از داده‌ها یا نقض قوانین را کاهش دهند.

انطباق با پویایی تجارت جهانی؛ چشم‌انداز در حال تحول تجارت جهانی، به‌ویژه تحت تأثیر دولت جدید ایالات متحده، انطباق‌پذیری جدی کسب‌وکارها را می‌طلبد. کسب‌وکارهای ایرانی باید بر تنوع‌بخشیدن به زنجیره‌های تأمین، ایجاد انعطاف‌پذیری در برابر اختلالات تجاری و شناسایی بازارهای جدید برای مقابله با تأثیر تعرفه‌ها و تغییر اتحادها تمرکز کنند. استفاده از داده‌های تجاری خرد می‌تواند به شرکت‌ها کمک کند چابک بمانند و از فرصت‌های نوظهور سرمایه‌گذاری استفاده کنند.

استقبال از پایداری؛ موضوع پایداری و حفاظت از محیط‌زیست دیگر یک مسئله فنی و اختیاری نیست، بلکه یک ضرورت برای موفقیت بلندمدت و حضور در بازارهای جهانی است. شرکت‌های ایرانی برای تداوم ثبات خود در محیط آینده باید شیوه‌های سازگار با محیط‌زیست را در فعالیت‌های خود ادغام کنند و با اهداف جهانی آب‌وهوا هماهنگ باشند و به نظارت‌های شدید در این زمینه پاسخ دهند. با نشان دادن تعهد به پایداری، کسب‌وکارها می‌توانند شرکای جهانی را جذب کنند و شهرت برند خود را در بازارهای بین‌المللی افزایش دهند.

بررسی چالش‌های ژئوپلیتیکی؛ با تشدید تنش‌ها در خاورمیانه، رقابت ایالات متحده و چین و بی‌ثباتی‌های منطقه‌ای، کسب‌وکارها باید رویکردی فعالانه برای مدیریت ریسک اتخاذ کنند. توسعه طرح‌های اضطراری، تقویت مشارکت‌های منطقه‌ای، و مطلع ماندن از تحولات ژئوپلیتیکی برای کاهش اختلالات احتمالی حیاتی است.

توصیه‌هایی برای اقدام:

- ایجاد اکوسیستم‌های مشترک با شرکای بین‌المللی و منطقه‌ای برای به اشتراک‌گذاری منابع و دانش.
- شرکت فعالانه در انجمن‌ها و ابتکارات جهانی برای به‌روز ماندن در مورد تغییرات نظارتی و روندهای بازار.
- توسعه سیاست‌های داخلی قوی برای کنترل استفاده از فناوری‌های پیشرفته و اطمینان از شیوه‌های اخلاقی.
- سرمایه‌گذاری در نوآوری‌های مبتنی بر پایداری، از جمله راه‌حل‌های مبتنی بر هوش مصنوعی برای بهره‌وری انرژی و بهینه‌سازی منابع.

با همسو کردن راهبردها با این توصیه‌ها، کسب‌وکارهای ایرانی می‌توانند خود را نه تنها برای عبور از عدم قطعیت‌های سال ۲۰۲۵ آماده سازند، بلکه به‌عنوان بازیگران رقابتی در بازار جهانی معرفی کنند. نکته کلیدی در دسترسی به اطلاعات دقیق و صحیح، ادغام فناوری و پذیرش نوآوری، سازگاری و همکاری و درعین حال متعهد ماندن به شیوه‌های اخلاقی و پایدار نهفته است.

منابع:

Business trends in 2025. (2024, December 18). London Business School. <https://www.london.edu/think/business-trends-in-2025>

Business Trends Predicted for 2025: The future of commerce, AI, and entrepreneurship. (2024, December 18). CEO Today. <https://www.ceotodaymagazine.com/2024/12/business-trends-predicted-for-2025-the-future-of-commerce-ai-and-entrepreneurship/#:~:text=In%202025%2C%20expect%20more%20businesses,times%2C%20and%20more%20personalized%20services.>

Celis, N. (2024, December 13). Uncertainty ahead: 10 trends that will impact 2025. IESE Insight. <https://www.iese.edu/insight/articles/trends-tom-standage-the-economist-world-ahead/>

Isabelle Zdatny, Moira Dorsey, Isabelle Zdatny, Talia Quaadgras, Brandon Hanson, Max Venker, Smith Holterhaus, J., Brown, L., Erkenbrack, E., Harn, J., Helmle, J., Mandia Moïse, & Plunkett, M. C. (n.d.). Qualtrics 2025 Consumer Trends Report. In Qualtrics 2025 Consumer Trends Report [Report].

Seven trends to watch in 2025. (2024, December 19). Harvard Business School. <https://www.library.hbs.edu/working-knowledge/seven-trends-to-watch-in-2025>

Staff, C. C. (2024, December 3). 2025 business and legislative trends for companies. <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/2025-business-and-legislative-trends-for-companies>